

DZIMUMS, LITERĀRĀ KONVENCIJA UN JAUNRADE

Starptautiska zinātniska konference

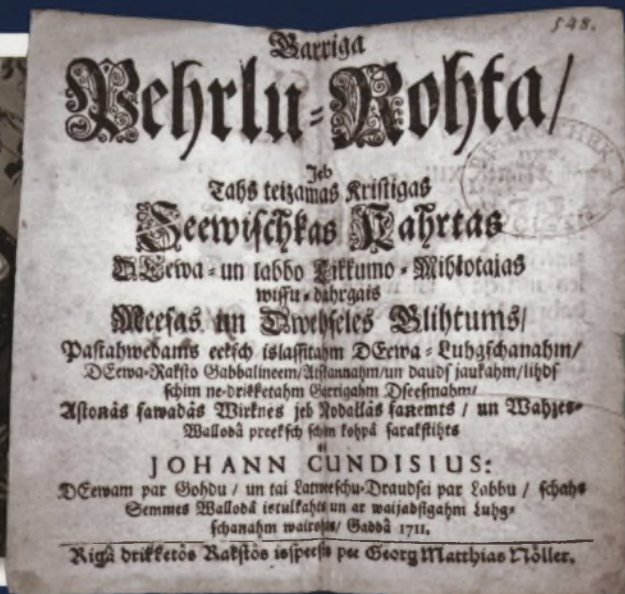
Rīga, Latvijas Universitāte, 29.IX–01.X, 2011

TĒZES/ABSTRACTS

GENDER, LITERARY CONVENTION, CREATIVITY

International conference

Rīga, University of Latvia, 29.IX–01.X, 2011

DZIMUMS, LITERĀRĀ KONVENCIJA UN JAUNRADE

Starptautiska zinātniska konference

Rīga, Latvijas Universitāte, 29.IX–01.X, 2011

TĒZES/ABSTRACTS

GENDER, LITERARY CONVENTION, CREATIVITY

International conference

Rīga, University of Latvia, 29.IX–01.X, 2011

Kārīna Gillenšjērna-Meka – 17. gs. literāte Vidzemē

Vidzemē, nomaļajā Suntažu muižā ieprecētā zviedriete Kārīna, brīvkundze Gillenšjērna no Lundholmiem (*Karin Gyllenstierna af Lundholm, Catharina Guldenstern*, ap 1611–1682), muižas īpašnieka Engelbrehta fon Meka atraitne, 17. gs. pēdējā trešdaļā sarakstījusi apjomīgu grāmatu par dvēseles dziedināšanu. Zviedru aristokrātes, no galmam tuvām aprindām nākušās autores darbs «Geistliches Heil Pflaster und Seelen-Artzney in allerley Geistlichen Kranckheiten Aus Gottes Wort zusammen getragen, und oft bewähret erfunden: Anjetzo maenniglichen zum seeligen Gebrauch mitgetheilet von Catharina, Freyherrin von Gyldenstern» (tulc.: «Garīgais dziedinājuma plāksteris un dvēseles zāles visās garīgās slimībās, no Dieva vārdiem salikts kopā un bieži par pārbaudītu atrasts, tagad daudziem par svētīgu lietošanu izpausts no Katarīnas, brīvkundzes fon Gildenšternas») iznācis viņas mūža nogalē Rīgā, karaliskā tipogrāfa Vilkena drukātavā, 1677. gadā. Gan sava lielā apjoma (vairāk nekā 760 lappuses!), gan satura dēļ Gillenšjernas darbs patiesi ir uzskatāms par retumu. Gillenšjernas sacerējums piekļaujas baroka laika reliģiski celsmīgās rakstniecības laukā iecienīto garīgo recepšu literatūras klāstam, kas izaudzis no viduslaiku traktātos iztirzātās tēzes par Kristu kā dvēseles ārstu un aptiekāru un atbilstošajiem aprakstiem par debesu aptieku. Tomēr būtiskāk ir, ka Gillenšjernas grāmata ir viņas dvēseles autobiogrāfija, 17. gs. otrās puses sievietes pašrefleksija literārā formā. No jauna apzinātie fakti un dokumenti par Gillenšjernu un Meku dzimtām paver iespējas dziļākai teksta izpratnei. Augstu vērtējama Gillenšjernas spēja brīvi izteikt savas emocijas un darīt to literāri izkoptā formā kā talantīgai retorikai. Gillenšjērna ir uzskatāma par pirmo Vidzemes sievieti literāti, kas pievērsusies prozai.

Karin Gyllenstierna-Meck, a Woman Author of the 17th cent. Vidzeme

Karin Gyllenstierna of Lundholm (Catharina Guldenstern, appr. 1611–1682), who married into a baronial family owning Suntaži Estate in Livland, the Swedish widow of Engelbrecht von Meck, in the late 17th century wrote a book of an impressive size on the healing of the soul. The literary effort by the Swedish aristocrat who came from circles close to the court, *Geistliches Heil Pflaster und Seelen-Artzney in allerley Geistlichen Kranckheiten Aus Gottes Wort zusammen getragen, und oft bewähret erfunden: Anjetzo maenniglichen zum seeligen Gebrauch mitgetheilet von Catharina, Freyherrin von Gyldenstern* (transl.: *A Poultice of Spiritual Healing and Medicine for the Soul in Any Spiritual Sickness, put together by the Word of God and often found tested: Hereby for blessed Use of everyone revealed by Catharina, Freyherrin von Gyldenstern*) was published in Riga, in the printing office of the royal typographer Wilken in 1677, when the author was near the end of her life. Both due to its impressive size (more than 760 pages!), and the content, Gyllenstierna's work must truly be regarded as a rarity. Gyllenstierna's literary composition fits within the genre of spiritual recipes popular in the religiously aspiring literary scene of the Baroque epoch; those recipes stemmed from mediaeval treatises about Christ as the healer and the apothecary for the soul and from the relevant descriptions of the

heavenly chemist's shop. Still more important than the book is the autobiography of Gyllenstierna's soul, the literary form of self-reflection by a woman who lived in the second half of the 17th century.

New facts and documents on the families of the Gyllenstiernas and von Mecks open up opportunities for a deeper understanding of the text. The author's skill of freely voicing her emotions, and do it in a cultivated literary manner of a gifted rhetorician, is praiseworthy. Karin Gyllenstierna can be regarded the first woman prose writer in Livland (Vidzeme).